

Bamble
kommune

Kontrollutvalgets årsmelding 2018

Temark

Agder og Telemark
Kontrollutvalgsekretariat IKS

1. KONTROLLUTVALGET I BAMBLE KOMMUNE

Kontrollutvalget har i 2018 hatt følgende medlemmer og varamedlemmer valgt av kommunestyret:

Perioden 1.1. – 1.11.2018:

Medlemmer	Varamedlemmer
Bård Hoksrud (Frp) Leder Aase Kristine Salen Hagen (H) Nestleder Carl-Otto Thommesen (Frp)	Fellesliste Frp/H: Steinar Johnsen (H) Anne Verdich (H)
Tom Rune Olsen (Ap) Ann Helen Storø (V)	Fellesliste Ap/Sp/V/R: Svein Inge Nyhus (Sp) Ingebjørg Jakola Lillemoen (Ap) Ingjerd Abrahamsen Michaelis (Ap) Lars Kristian Rugtvedt (Sp)

Leder Bård A. Hoksrud ble av Kongen i statsråd 31.8.2018 utnevnt til landbruks- og matminister. Nestleder Aase Kristine Salen Hagen trådte umiddelbart inn som fungerende leder i Hoksruks fravær. Bård A. Hoksrud ble innvilget permisjon fra sine verv i Bamble kommune etter vedtak i kommunestyret 1.11.2018, og dette førte til at utvalget ble endret som følger:

Perioden 1.11. – 31.12.2018:

Medlemmer	Varamedlemmer
Aase Kristine Salen Hagen (H) Leder Carl-Otto Thommesen (Frp) Steinar Johnsen (H)	Fellesliste Frp/H: Anne Verdich (H), Nils Jacob Bleikelia (Frp)
Tom Rune Olsen (Ap) Ann Helen Storø (V)	Fellesliste Ap/Sp/V/R: Svein Inge Nyhus (Sp), Ingebjørg Jakola Lillemoen (Ap), Ingjerd Abrahamsen Michaelis (Ap), Lars Kristian Rugtvedt (Sp)

GRUNNPILARER I ARBEIDET:

Kontrollutvalget styrker innbyggernes tillit til kommunen
Kontrollutvalget opptreer som et kollegium
Kontrollutvalget er ikke en arena for partipolitikk
Kontrollutvalget er ikke en arena for politisk omkamp
Kontrollutvalget er ikke et klageorgan

2. OPPGAVER

Kommunen er samfunnet sin viktigste velferdsprodusent og forvalter store ressurser på vegne av innbyggerne. Omfanget av og bredden i den kommunale tjenesteproduksjonen gjør det nødvendig med utstrakt styring og kontroll av at innbyggerne får de tjenestene de har krav på, og at ressursene blir forvaltet på en effektiv måte i samsvar med kommunestyret sine føringer.

Kommunal egenkontroll er den kontrollen kommunen selv gjennomfører i egen virksomhet. Egenkontroll er et viktig element i det lokale folkestyret, og skal bidra til at kommunen når de mål som er satt, innenfor rammene av gjeldende regelverk og tildelte ressurser. Egenkontrollen skal også bidra til å styrke folk sin tillit til forvaltningen, gjennom forebygging og avdekking av ulovlige og andre uheldige forhold. En kommunesektor med god egenkontroll kan også redusere statlig detaljstyring og kontroll.

Egenkontrollen i kommunene utføres i hovedsak av rådmannen, revisjonen og kontrollutvalget. Kontrollutvalget består av folkevalgte personer som er valgt til å være kommunestyrets egen kontrollinstans. Kontrollutvalget er avgjørende for å oppnå en vel fungerende egenkontroll i den enkelte kommune eller fylkeskommune. En vel fungerende egenkontroll styrker innbyggerne sin tillit til kommunen og er viktig for å sikre effektiv og rett bruk av ressursene.

3. KOMMUNESTYRET

Kontrollutvalget er kommunestyret sitt verktøy, og det er kommunestyret som har det overordnede tilsynsansvaret for den kommunale virksomheten. Kommunestyret spiller derfor en avgjørende rolle for hvilken oppmerksomhet kontroll- og tilsynsarbeidet har i kommunen. For at kontrollutvalget skal være et godt verktøy for kommunestyret, må kommunestyret gi kontrollutvalget gode rammebetingelser. I dette ligger bl.a. at det eksisterer gode relasjoner mellom utvalget og kommunestyret. Dette er noe av det som skal sikres gjennom at minst ett medlem i kontrollutvalget skal være medlem i kommunestyret. I Bamble er kravet oppfylt. I tillegg er det naturlig at ordfører med jevne mellomrom deltar i kontrollutvalgets diskusjoner. Ordfører har alltid møte- og talerett i kontrollutvalget. Kommunestyret er videre ansvarlig for at kontrollutvalget får de økonomiske rammene som er nødvendige for å utføre kontrollarbeidet.

4. OPPLÆRING

Det stilles stadig større krav og forventninger til kontrollutvalgets kompetanse, både fra det politiske miljø og kommunens innbyggere. For at kontrollutvalget skal kunne utøve den gode egenkontrollen i tråd med lov og forskrift, er det nødvendig å legge til rette for opplæring og erfaringsutveksling om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk. Kontrollutvalget inviteres årlig til Fagkonferansen til Forum for kontroll og tilsyn (FKT), Kontrollutvalgskonferansen i regi av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) og Vår- og Høstkonferanse i regi av Temark. Dette er viktige samlinger for å tilføre kontrollutvalgets medlemmer ny kunnskap, og det er arenaer der kontrollutvalgsmedlemmer fra hele landet møtes og drøfter saker og arbeidsmetoder.

Kontrollutvalgets (daværende) nestleder Aase Kristine Salen Hagen deltok på FKT sin fagkonferanse i mai 2018. Kontrollutvalgets (daværende) leder Aase Kristine Salen Hagen og (daværende) medlem Steinar Johnsen deltok på Temark sin Høstkonferanse i november 2018.

5. SEKRETARIAT

Sekretariatet forbereder sakene til kontrollutvalget, bistår kontrollutvalget med faglig rådgivning og følger opp kontrollutvalgets vedtak. I tillegg kommer praktisk tilrettelegging og oppfølging av utvalgets møter. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg og revisjonsselskap og mellom utvalg og administrasjon, og sekretariatet utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget. Sekretariatet kan kalles kontrollutvalgets «operative ledd».

Kontrollutvalget er medlem i og får sin sekretariatsbistand fra Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark). Med oppdrag for 34 kommuner og fylkeskommuner i Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder var Temark i 2018 ett av landets største kontrollutvalgssekretariat. Sekretariatet har sju ansatte, og fast rådgiver for kontrollutvalget i Bamble kommune er rådgiver Benedikte Muruvik Vonen.

6. REVISJON

Bamble kommune er medeier i og får sine revisjonstjenester fra Telemark kommunerevisjon IKS. De utfører hovedsakelig regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for kommunen. Regnskapsrevisjon består av en lang rekke løpende revisjonsoppgaver, og munner ut i revisjonsberetningen som revisjonen avgir om kommunens årsregnskap. Forvaltningsrevisjon og selskapskontroll er større enkeltoppgaver som kontrollutvalget bestiller ut fra vedtatt (og eventuelt justert) Plan for forvaltningsrevisjon og Plan for selskapskontroll, basert på overordnet analyse av risiko og vesentlighet i kommunen. De blir behandlet som egne saker i kontrollutvalget og videresendes med innstilling til vedtak til kommunestyret. De aktuelle undersøkelsene er omtalt i egne avsnitt under.

Kontrollutvalget skal påse at revisjonen av kommunen skjer på en betryggende måte. Det er derfor viktig at utvalget har god dialog med revisor og holder seg orientert om revisjonens arbeid. Kontrollutvalget har som regel et eget punkt for orienteringer fra revisjonen i hvert møte, og revisor er alltid til stede på møtene.

Oppdragsrevisor er Lisbet Fines. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Kjell Ekman og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er Kirsti Torbjørnson.

7. ØKONOMI

For å utøve sin funksjon på en god måte ber kontrollutvalget kommunestyret om økonomiske rammer som muliggjør den aktiviteten som det legges opp til i møte- og arbeidsplanen.

Kontrollutvalget er i henhold til kommuneloven pålagt å utarbeide budsjettforslag for kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen, med selvstendig innstillingsrett overfor kommunestyret, dvs. at budsjettforslaget fra kontrollutvalget går uendret til kommunestyret. Budsjettet (ramme for kontroll, tilsyn og revisjon) blir vedtatt av kommunestyret. Innen denne rammen ligger det kostnader til drift av kontrollutvalget, kjøp av sekretariattjenester og kjøp av revisjonstjenester.

Regnskapstallene for den samlede kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen fremkommer av kommunens samlede årsregnskap. Budsjett og regnskap for 2018 viser følgende:

Beskrivelse	Budsjett 2018	Regnskap 2018
Møtegodtgjørelse mv.	109 000	54 126
Opplæring inkl. reise	60 000	18 365
Andre kostnader (inkl. selskapskontroll)	104 000	65 293
SUM KONTROLLUTVALG	273 000	137 784
Sekretariat	245 000	244 500
Revisjon	1 349 000	1 348 900
Sum kontroll, tilsyn og revisjon	1 867 000	1 731 184

Kommentar:

Regnskapet for kontroll, tilsyn og revisjon i Bamble kommune viser totalt et mindreforbruk på ca. kr 136 000 i 2018. Dette kan forklares som følger:

- Posten for møtegodtgjørelse mv. viser et mindreforbruk på ca. kr 55 000. Av dette skyldes ca. kr 24 000 at halvparten av leders lønn i regnskapet er feil ført under ansvarssted politisk styring og derfor ikke fremgår av regnskapet for kontrollutvalget. Resterende del av mindreforbruket skyldes at det er bokført lavere beløp for tapt arbeidsfortjeneste enn budsjettet. Denne posten vil variere med hvem som møter på det enkelte møtet og hvilken arbeidssituasjon og andre verv vedkommende har.
- På opplæring inkl. reise er det et mindreforbruk på ca. kr 42 000 pga. at det var færre enn budsjettet som hadde anledning til å delta på de budsjetterte opplæringstiltakene.
- Andre kostnader har et mindreforbruk på ca. kr 39 000. Hovedårsak er at kommunen bare gjennomførte en selskapskontroll i 2018, og at kostnaden for denne var lavere enn for et «normalår». Det ble heller ikke gjennomført andre undersøkelser som kunne ha hørt hjemme under denne posten.

8. KONTROLLUTVALGETS ARBEID – MØTER OG SAKER

Kontrollutvalget har i 2018 avholdt 6 møter og behandlet 54 saker, noe som er en sterk økning i antall saker fra året før (42 saker i 2017). Sakskart, saksdokumenter og protokoller legges

løpende ut på sekretariatets hjemmeside www.temark.no.

Kontrollutvalget inviterer ledere og andre nøkkelpersoner i organisasjonen for å bli orientert om og stille aktuelle spørsmål knyttet til forvaltningen, og for å bli gjensidig oppdatert og orientert om det enkelte tjenesteområdet og kontrollutvalgets rolle. I tillegg blir selskap Bamble kommune har eierinteresser i invitert til dialog og orienteringer. Følgende personer har møtt i kontrollutvalget i Bamble i 2018, utover medlemmer, revisorer og sekretariatet:

- Ordfører Hallgeir Kjeldal
- Rådmann Tore Marthinsen
- Plan- og økonomisjef Gunn Ellen Berg
- HR sjef Kristin Alseth Hansen
- Kommunalsjef teknikk og samfunnsutvikling Leidulf Aakre
- Kommunalsjef skole og barnehage Trond Gausnes
- Kommunalsjef helse og omsorg Birgit Sannes
- Virksomhetsleder næring, miljø og samfunnsutvikling Finn Roar Brun
- Virksomhetsleder for barne- og familievernet Bjørg Rein
- Leder koordinerende enhet Tonje Kristine Sulen
- Avdelingsleder service og dokumentcenter Cato Andersen
- Rådgiver Henry Valvik
- Daglig leder Frisk Bris Bamble KF Henning Weider
- Daglig leder i Renovasjon i Grenland Anne Berit Steinseth

Fra Telemark kommunerevisjon IKS har følgende møtt:

- Oppdragsrevisor Lisbet Fines
- Revisor Veronica Brandt
- Forvaltningsrevisor Dag Oftung
- Forvaltningsrevisor Anne Sæterdal

Bamble kontrollutvalg behandlet i løpet av 2018 følgende saker:

A. ÅRSREGNSKAPET

Kontrollutvalget skal påse at kommunens og det kommunale foretakets årsregnskap blir revidert på en betryggende måte. Når kontrollutvalget er blitt forelagt revisjonsberetningen fra revisor, skal utvalget avgi uttalelse om årsregnskapet til kommunestyret før årsregnskapet vedtas der. Formannskapet skal ha kopi av uttalelsen i hende tidsnok til at det kan tas hensyn til den før de avgir sin innstilling om årsregnskapet til kommunestyret.

Frisk Bris Bamble KF

Kontrollutvalget avga en uttalelse til særregnskap 2017 for Frisk Bris Bamble KF. Revisjonen hadde avgitt en normal revisjonsberetning, dvs. at revisjonen ikke har avdekket vesentlige feil eller mangler som krever forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen. Kontrollutvalget anbefalte at særregnskapet skulle godkjennes.

Bamble kommune

Til årsregnskapet 2017 for Bamble kommune avla Telemark kommunerevisjon IKS en revisjonsberetning med ett forbehold. Dette ble varslet i eget nummerert brev nr. 5 til kontrollutvalget, der revisjonen påpekte at investeringsregnskapet ble avsluttet med et udekket beløp på kr 35 297 291. Dette skyldtes at det ikke var foretatt tilstrekkelig låneopptak for å kunne finansiere årets investeringer fullt ut, slik kommunestyret hadde vedtatt. Dette stred i tillegg mot en grunnleggende forutsetning i Forskrift om årsbudsjett og Veileder om investeringer og avslutning av investeringsregnskapet. Kontrollutvalget ba om at forholdet umiddelbart ble fulgt opp og at denne praksisen måtte endres fra 2018.

Gjennom revisjonens rapport til kontrollutvalget, ble utvalget i tillegg kjent med en del forhold som ikke var heldige, men som ikke var så alvorlige og vesentlige at de ble tatt med i revisjonsberetningen. Kontrollutvalget anbefalte at Bamble kommunes årsregnskap for 2017 skulle godkjennes, men forventet at følgende forhold ble fulgt opp i regnskapsåret 2018:

- Gjeldsgraden for kommunen var økende, noe som på sikt vil redusere kommunens handlingsrom.
- Andelen av lån som forfaller innen ett år var høyere enn kommunens finansreglement tillater i en normalsituasjon.
- Revisjonen viste til at det var manglende kontroll av at regler og rutiner knyttet til økonomisk internkontroll følges opp, og at de håpte at det iverksettes en dokumentert oppfølging av lønnsutgiftene ute på den enkelte virksomhet fremover.

B. FORVALTNINGSREVISJON

Gjennomføring av forvaltningsrevisjoner er et viktig redskap for å bidra til bedre måloppnåelse og økt kvalitet på tjenestene i kommunen. Kontrollutvalget har fått i oppdrag gjennom kommuneloven § 77 nr. 4 å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Forskrift for kontrollutvalg kap. 5 utdyper dette nærmere. For å få best mulig nytte av forvaltningsrevisjon som verktøy i kontroll- og tilsynsarbeidet, legger kontrollutvalget vekt på bl.a. følgende:

- Kontrollutvalget bør bruke tid på bestillingsprosessen, slik at de får formidlet en tydelig bestilling til revisjonen. Dette vil sikre at det er enighet om hva forvaltningsrevisjonen skal svare på.
- Det er en fordel om kontrollutvalget utarbeider en plan for hvordan revisjonen skal rapportere underveis i et forvaltningsrevisjonsprosjekt.
- Forvaltningsrevisjonsrapporten bør presenteres i kommunestyret enten av leder i kontrollutvalget, kommunestyrets representant i utvalget eller revisor. Behandlingen i kontrollutvalget og forslaget til vedtak i kommunestyret bør presenteres av utvalgets leder (eller dennes stedfortreder) i kommunestyret.
- Kontrollutvalget skal følge opp at administrasjonen gjennomfører kommunestyrets vedtak. For dette formålet bør kontrollutvalget inkludere tidsfrister for tilbakemeldinger og/eller gjennomføring av tiltak i innstillingen til vedtak som oversendes kommunestyret.

Som grunnlag for valget av forvaltningsrevisjonsprosjekter skal det foreligge en **overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon**. Planen skal vedtas innen årets slutt året etter kommunestyrevalget. Overordnet analyse ble utarbeidet av Telemark kommunerevisjon IKS og lagt frem for kontrollutvalget til behandling i møtet 8.2.2016. Sammen med analysen la revisjonen frem forslag til plan for forvaltningsrevisjon. Det ble i tillegg fremsatt nytt forslag til prosjekt i møtet, etter signaler fra ordfører/kommunestyret. Planen ble vedtatt i møtet og består av følgende prosjekter for perioden 2016-2019:

1. Saksbehandling helse og omsorg – beregning av ventelister og tildeling av omsorgstjenester
2. Bruk av konsulenter i Bamble kommune
3. Kvalitetssystem – spissing mot rutiner mot mobbing i skole, og varsling for ansatte
4. Arkiv og dokumenthåndtering
5. Byggesaksbehandling

Kommunestyret ga i sitt møte 31.3.2016 sin tilslutning til planen. Kontrollutvalget ba i sin innstilling til vedtak om at de fikk fullmakt til å endre planen etter behov i perioden. Dette ble i kommunestyret omgjort til:

Det anmodes om at kommunestyret gis anledning til å uttale seg i forhold til eventuelle endringer av den prioriterte rekkefølgen så sant dette ikke forsinker revisjonen.

Kontrollutvalget valgte i sitt møte 3.9.2018 sak 32/18 å anmode kommunestyret om å bytte rekkefølge for de to siste prosjektene i planen, slik at Byggesaksbehandling kom før Arkiv og Dokumenthåndtering. Denne endringen ble vedtatt av kommunestyret 1.11.2018, og gjeldende vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019 ser dermed slik ut:

1. Saksbehandling helse og omsorg – beregning av ventelister og tildeling av omsorgstjenester (levert 2016)
2. Bruk av konsulenter i Bamble kommune (levert 2017)
3. Kvalitetssystem – spissing mot rutiner mot mobbing i skole, og varsling for ansatte (levert 2018)
4. Byggesaksbehandling
5. Arkiv og dokumenthåndtering

Kontrollutvalget har jobbet med følgende forvaltningsrevisjoner i 2018:

1. BRUK AV KONSULENTER I BAMBLE KOMMUNE

Kontrollutvalget bestilte 31.10.2016 forvaltningsrevisjonsprosjektet Bruk av konsulenter i Bamble kommune, vedtatt som andre prosjekt i Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019. Følgende problemstillinger ble vedtatt:

1. *Hvilket omfang og kostnader har konsulentbruken i Bamble kommune i 2015-2016 og hvilke oppgaver er dekket?*
2. *I hvilken grad har kommunen truffet tiltak for å sikre at konsulentbruken bidrar til rasjonell og effektiv forvaltning av kommunens ressurser?*

3. *Har administrasjonen betryggende kontroll med bruken av konsulenttjenester?*

Rapport fra prosjektet ble behandlet av kontrollutvalget 24.4.2017 sak 9/17. Følgende forslag til vedtak ble oversendt til kommunestyret:

Kommunestyret tar rapporten Bruk av konsulenter til orientering og ber rådmannen:

- *sørge for at alle kommunalområder har beskrivelser av kompetansen i egen organisasjon og gjør vurderinger av behov for kompetanse på kort og lang sikt*
- *vurdere om retningslinjer for kjøp av konsulent-, rådgivnings- og utredningstjenester bør være et tema i forbindelse med revisjon av GKI sitt innkjøpsreglement*
- *sikre at det foreligger kontrakt ved alle kjøp*

Senest i løpet av høsten 2017 bes rådmannen komme tilbake til kontrollutvalget med en skriftlig orientering om hvordan vedtaket og rapportens anbefalinger er fulgt opp og hvilken effekt dette arbeidet har gitt

Bamble kommunestyre ga sin tilslutning til kontrollutvalgets forslag til vedtak i sitt møte 11.5.2017 sak 46/17. Kontrollutvalget fikk en foreløpig skriftlig tilbakemelding i saken fra rådmannen til sitt møte 27.11.2017 sak 37/17. Det var satt i gang en del forbedringstiltak i organisasjonen, men disse var ennå ikke helt implementert. Kontrollutvalget fattet følgende vedtak i saken:

Kontrollutvalget tar rådmannens foreløpige skriftlige redegjørelse om oppfølgingen av forvaltningsrevisjonen Bruk av konsulenter i Bamble kommune til orientering. Kontrollutvalget ber om at endelig rapportering på hvordan vedtaket og rapportens anbefalinger er fulgt opp og hvilken effekt dette arbeidet har gitt, skjer i utvalgets junimøte i 2018.

Kontrollutvalget fikk i sitt møte 1.6.2018 en redegjørelse fra rådmannen om hvordan kommunestyrets vedtak og anbefalingene i forvaltningsrevisjonsrapporten var fulgt opp og hvilken effekt dette har gitt. Plan for organisasjons- og kompetanseutvikling vedtatt i kommunens planstrategi skulle være klar i løpet av høsten 2018, oppdatert anskaffelsesreglement for GKI skulle med det første bli behandlet i kommunestyret, men ville ikke inneholde noe spesifikt om konsulenter. Skriftlige kontrakter var nå på plass til de aller fleste oppdrag. Kontrollutvalget gjorde følgende vedtak i saken:

Kontrollutvalget finner rådmannens tilbakemelding tilfredsstillende og anser arbeidet med forvaltningsrevisjonen Bruk av konsulenter i Bamble kommune som avsluttet.

2. KVALITETSSYSTEM – SPISSING MOT MOBBING I SKOLE, OG VARSLING FOR ANSATTE

Kontrollutvalget bestilte i sitt møte 29.5.2017 forvaltningsrevisjonsprosjektet Kvalitetssystem – spissing mot mobbing i skole, og varsling for ansatte, i tråd med Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019. Forslag til plan ble behandlet i kontrollutvalgets møte 27.11.2017 sak 38/17. Revisjonen skulle i prosjektet beskrive generelle trekk ved kommunens kvalitetssystem, og så dele rapporten i to separate deler for de to temaene som bestillingen bestod av. Hovedproblemstillinger for de to delene var som følger:

1. *Har Bamble kommune tiltak for å fange opp og følge opp saker som gjelder det psykososiale miljøet i skolen?*

2. *Har Bamble kommune lagt til rette for at ansatte kan varsle om kritikkverdige forhold i samsvar med arbeidsmiljøloven?*

Rapport fra prosjektet ble behandlet i kontrollutvalgets møte 1.6.2018 sak 23/18. Følgende vedtak ble fattet som innstilling til Bamble kommunestyre:

Kommunestyret tar rapporten Kvalitetssystem – mobbing og varsling til orientering.

Vedrørende revisjonen av arbeid med skolemiljø, uttrykker kommunestyret særlig bekymring for at det er mange elever som opplever at de blir mobbet, sett opp mot vedtatt nullvisjon.

Kommunestyret ber rådmannen:

- *Sørge for at alle skoler har lett tilgjengelige planer som ivaretar opplæringslovens § 9 A-3 om at skolene kontinuerlig skal arbeide for å fremme helse, miljø og sikkerhet til elevene.*
- *Sørge for likeartet og oppdatert informasjon om skolens arbeid med elevens psykososiale skolemiljø på kommunens nettsider*
- *Sørge for at skolens aktivitetsplikt blir dokumentert gjennom arkivering av varsler og aktivitetsplaner.*

Vedrørende revisjonen av arbeid med varsling, uttrykker kommunestyret bekymring for at enkelte ledere ikke kjenner til kommunens arbeid med varsling. Kommunestyret ber rådmannen:

- *Sørge for at alle ansatte i organisasjonen er orientert om kommunens arbeid med varsling, og*
- *Fortsatt arbeide for at medarbeidere skal oppleve at det er greit å komme med kritiske ytringer og varsler der det er nødvendig.*

Rådmannen bes rapportere skriftlig tilbake til kontrollutvalget på det er arbeidet som er gjort innen de områder som er påpekt i vedtaket, og hvilke effekt dette har gitt, innen siste møte i kontrollutvalget høsten 2018.

Kommunestyret valgte i sitt møte 13.9.2018 sak 75/18 å legge til følgende punkt i vedtaket:

Alle skoler i Bamble kommune skal ha en mobbknapp på sine hjemmesider og som app på elevenes iPad i skolen, slik at man kan anonymt eller ikke anonymt varsle om mobbing på internt nivå.

Kontrollutvalget mottok til sin oppfølging av saken i møtet 3.12.2018 sak 47/18 en grundig skriftlig redegjørelse fra rådmannen om hvordan vedtak og anbefalinger knyttet til de to delrapportene i forvaltningsrevisjonen var fulgt opp, og kontrollutvalget gjorde følgende vedtak i saken:

Redegjørelsen tas til orientering, og kontrollutvalget avslutter saken.

3. BYGGESAKSBEHANDLING - BAMBLE

Kontrollutvalget bestilte i sitt møte 3.9.2018 sak 32/18 prosjektplan for forvaltningsrevisjonen Byggesaksbehandling, under forutsetning av at kommunestyret ga sin

tilslutning om å bytte rekkefølgen på de to siste prosjektene i vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon. Da kontrollutvalget fikk prosjektplanen til behandling i sitt møte 22.10.2018, hadde anmodningen fra kontrollutvalget ennå ikke blitt behandlet av kommunestyret. Kontrollutvalget gjorde følgende vedtak i saken:

Med forbehold av kommunestyrets godkjenning av endring av rekkefølge av forvaltningsrevisjonsprosjekter, bestiller kontrollutvalget forvaltningsrevisjonen Byggesaksbehandling i tråd med fremlagt plan. Rapport forventes til behandling i april 2019 dersom bestilling kan skje i november 2018. Kontrollutvalget ber om å bli holdt orientert om fremdriften undervis i prosjektet.

Dersom kommunestyret ikke godkjenner endret rekkefølge av forvaltningsrevisjonsprosjekter, avventer kontrollutvalget bestillingen til våren 2019, for levering høsten 2019.

Den vedtatte prosjektplanen la vekt på tillitsaspektet og mulig mistanke om og fare for korrupsjon innen areal- plan- og byggesektoren, ut fra at myndighetsutøvelsen etter plan- og bygningsloven gjelder fordeling av goder som kan ha store økonomiske interesser. Følgende to problemstillinger ble vedtatt for prosjektet:

1. *I hvilken grad har Bamble kommune tiltak for å sikre riktig behandling av byggesaker?*
2. *I hvilken grad har Bamble kommune iverksatt korrupsjonsforebyggende tiltak for byggesaksbehandlingen?*

Kommunestyret vedtok i sitt møte 1.11.2018 sak 88/18 den endringen i Plan for forvaltningsrevisjon som kontrollutvalget hadde bedt om, slik at bestillingen kunne effektueres. Kontrollutvalget vil jobbe videre med forvaltningsrevisjonen Byggesaksbehandling i 2019.

4. ARKIV OG DOKUMENTHÅNDTERING BAMBLE

Kontrollutvalget behandlet i sitt møte 22.10.2018 sak 41/18 prosjektplan for forvaltningsrevisjonen Arkiv og dokumenthåndtering, i tilfelle kommunestyret *ikke* skulle gi sin tilslutning til kontrollutvalgets ønske om å bytte rekkefølgen på de to siste prosjektene i vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon. Prosjektet innebærer en kontroll av kommunens arbeid for å sikre at alt blir arkivert og journalført, og er tenkt å bidra til å sikre innbyggernes innsyn og kommunens dokumentasjon. Følgende problemstilling ble vedtatt for prosjektet:

- *I hvilken grad sikrer kommunen riktig dokumenthåndtering og rett bruk av saksbehandlingssystem?*

Siden kommunestyret i sitt møte 1.11.2018 sak 88/18 vedtok den endringen i Plan for forvaltningsrevisjon som kontrollutvalget hadde bedt om, vil revisjonen bare oversende brev om oppstart av prosjektet våren 2019 basert på den vedtatte prosjektplanen. Kontrollutvalget vil jobbe videre med forvaltningsrevisjonen Arkiv og dokumenthåndtering i 2019.

C. SELSKAPSKONTROLL

Kontrollutvalget bør følge med på kommunestyret sine saker knyttet til valg av organisasjonsformer, og vurdere om saksutredningene har belyst kontroll- og tilsynskonsekvensene av de ulike valgene. I selskapene som kommunen eier, har kontrollutvalget rett til å ha en representant til stede på generalforsamlingen og lignende organ. Av kommunelovens § 77 nr. 5 fremgår følgende om selskapskontroll:

«Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper mm.»

Forskrift for kontrollutvalg kap. 6 utdyper dette nærmere. I dette ligger bl.a.:

- Kontrollutvalget må få utarbeidet en prosjektplan eller bestilling som tydeliggjør hvordan kontrollen skal gjennomføres.
- Dersom det i det aktuelle selskapet er flere eierkommuner, kan kontrollen samordnes mellom eierne.
- Det er viktig at selskapskontrollen gjennomføres på en planmessig måte, og at den er basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering.
- Resultatene av selskapskontroller skal rapporteres til kommunestyret. Det vil være hensiktsmessig å sende selskapskontrollrapporten til kommunestyret.

Som grunnlag for valget av selskapskontroller skal det foreligge en analyse og plan for selskapskontroll. Planen skal vedtas innen årets slutt året etter kommunestyrevalget. Analyse ble utarbeidet av Telemark kommunerevisjon IKS og lagt frem for kontrollutvalget til behandling i møtet 11.4.2016. Sammen med analysen la revisjonen frem forslag til plan for selskapskontroll. Planen ble vedtatt og består av følgende prosjekt for perioden 2016-2019:

1. *Selvkost i selskapet Renovasjon i Grenland (forvaltningsrevisjon sammen med andre eiere)*
2. *Styre – evaluering og valg (generell kontroll der det kan gjennomføres stikkprøve av enkelte selskap, gjennomføres som eierskapskontroll)*
3. *Samordning av føringer for eierskap (generell kontroll der det kan gjennomføres stikkprøve av enkelte selskap, gjennomføres som eierskapskontroll, som bør gjøres felles med andre eiere der det er aktuelt)*
4. *Gjennomføring av virksomhet – måloppnåelse i selskapet Vekst i Grenland IKS (forvaltningsrevisjon sammen med andre eiere)*

Kommunestyret ga sin tilslutning til planen 12.5.2016. Kontrollutvalget fikk fullmakt til å endre planen i planperioden. Kontrollutvalget gjorde i sitt møte 3.12.2018 sak 51/18 en vurdering omkring Plan for selskapskontroll mot slutten av planperioden. De valgte da å prioritere prosjekt 4 foran prosjekt 3, slik at revidert Plan for selskapskontroll 2016-2019 ser slik ut:

1. *Selvkost i selskapet Renovasjon i Grenland (forvaltningsrevisjon sammen med andre eiere)*
2. *Styre – evaluering og valg (generell kontroll der det kan gjennomføres stikkprøve av enkelte selskap, gjennomføres som eierskapskontroll)*
3. *Gjennomføring av virksomhet – måloppnåelse i selskapet Vekst i Grenland IKS (forvaltningsrevisjon sammen med andre eiere)*

4. *Samordning av føringer for eierskap (generell kontroll der det kan gjennomføres stikkprøve av enkelte selskap, gjennomføres som eierskapskontroll, som bør gjøres felles med andre eiere der det er aktuelt)*

Kontrollutvalget har jobbet med følgende selskapskontroller i 2018:

1. RENOVASJON I GRENLAND IKS

Kontrollutvalget bestilte 5.12.2016 selskapskontroll i Renovasjon i Grenland IKS (RiG IKS) fra Telemark kommunerevisjon IKS. Følgende problemstillinger ble vedtatt:

- *Er avtaler med eksterne leverandører i samsvar med reglene om offentlige anskaffelser?*
- *Sikrer RiG IKS selvkost i renovasjonstjenestene?*
- *Har RiG riktig behandling av selvkostfond?*

Selskapskontrollen ble gjennomført som forvaltningsrevisjon i selskap, i fellesskap med øvrige eiere. Rapporten ble presentert for kontrollutvalgene i alle eierkommunene i et felles møte i Porsgrunn 26.9.2017. Bamble kontrollutvalg behandlet deretter rapporten i eget møte. Kontrollutvalget vedtok å oversende rapporten til kommunestyret med følgende innstilling til vedtak:

Kommunestyret mener RiG bør:

- *Skjerpe rutinen for å skrive protokoll for alle anskaffelser*
- *Fullføre opprydningen i avtalene med Bjorstaddalen, og*
- *Vurdere avtalen med Bamble kommune om Eik gjenvinningsstasjon for å sikre en kostnadsberegning som er i samsvar med retningslinjene for selvkost.*

Kommunestyret ber RiG oversende en skriftlig tilbakemelding om oppfølging av revisjonens anbefalinger til kontrollutvalget innen utløpet av april 2018.

Kontrollutvalget fikk i sitt møte 1.6.2018 sak 19/18 en orientering ved daglig leder i Renovasjon Grenland IKS om hvordan selskapet hadde fulgt opp kommunestyrets vedtak og revisjonens anbefalinger. Følgende vedtak ble fattet:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering og finner selskapets oppfølging av selskapskontrollen om selvkost i Renovasjon i Grenland tilfredsstillende. Kontrollutvalget anser med dette saken for avsluttet.

2. EIERSKAPSKONTROLL STYRESAMMENSETNING – STYREEVALUERING OG VALG AV STYREMEDLEMMER

Kontrollutvalget bestilte 5.2.2018 tilbud på eierskapskontrollen Styre – evaluering og valg, i tråd med Plan for selskapskontroll 2016-2019. Kontrollutvalget behandlet forslag til prosjektplan 16.4.2018. Følgende problemstillinger ble vedtatt:

- *I hvilken grad er gjeldende krav, retningslinjer og anbefalinger fulgt ved valg av styremedlemmer, styresammensetning og styreevaluering?*

- *I hvilken grad er Bamble kommunes føringer i samsvar med gjeldende krav og anbefalinger for god eierstyring?*

Følgende selskaper ble valgt ut til eierskapskontrollen:

- Skjærgårdshallen AS
- Grenland Havn IKS
- Vekst i Grenland IKS
- Grep Grenland AS

Rapport fra eierskapskontrollen ble behandlet i kontrollutvalget 3.12.2018. Følgende vedtak ble fattet:

Kontrollutvalget tar rapporten fra eierskapskontrollen Styresammensetning, styreevaluering og valg av styremedlemmer – Bamble til orientering. Kontrollutvalget oversender rapporten til kommunestyret med følgende innstilling til vedtak:

Kommunestyret tar rapporten Styresammensetning, styreevaluering og valg av styremedlemmer – Bamble til orientering, og ber kommunen:

- *vurdere om eierskapsmeldingen skal gi tydeligere føringer knyttet til valg og sammensetning av styre og forlenget frist for innkallinger til generalforsamling, og*
- *sikre at:*
 - *styresammensetningen i Grep Grenland AS er i samsvar med gjeldende krav til kjønnsrepresentasjon,*
 - *vedtektene til Skjærgårdshallen AS har korrekt krav til kjønnsrepresentasjon i styret,*
 - *det blir utnevnt valgkomité i tråd med vedtektene til Skjærgårdshallen AS,*
 - *retningslinjene for valgkomitéen for Grenland Havn IKS blir fulgt.*

Kommunestyret vedtar at kommunen tilslutter seg Styrevervregisteret.

Kommunestyret ber kommunen gi en skriftlig og muntlig tilbakemelding til kontrollutvalget om hvordan vedtaket er fulgt opp, senest til utvalgets siste møte våren 2019.

Kontrollutvalget vil dermed jobbe videre med oppfølging av eierskapskontrollen Styresammensetning, styreevaluering og valg av styremedlemmer – Bamble i 2019.

3. SELSKAPSKONTROLL MED FORVALTNINGSREVISJON I VEKST I GRENLAND IKS

Kontrollutvalget vurderte i sitt møte 3.12.2018 de resterende prosjektene i Plan for selskapskontroll 2016-2019 og kom frem til at de ønsket å endre rekkefølgen av prosjekt 3 og 4. De bestilte dermed prosjektplan for selskapskontroll med forvaltningsrevisjon i Vekst i Grenland IKS fra Telemark kommunerevisjon IKS. Prosjektet skulle søkes gjennomført sammen med andre eiere om mulig.

Kontrollutvalget vil dermed jobbe videre med selskapskontrollen Vekst i Grenland i 2019 (til orientering så ble det 11.2.2019 avklart at kontrollutvalget ikke bestiller selskapskontroll i Vekst i Grenland IKS nå, siden ingen av de andre eierne ønsket å være med på denne nå).

D. ANDRE STØRRE SAKER

Av og til dukker det opp andre større saker som kontrollutvalget bruker mye tid og ressurser på, uten at de faller inn under begrepene forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollutvalget har i 2018 jobbet med følgende sak:

1. BAMBLE KOMMUNES LEIEFORHOLD SKJÆRGÅRDSHALLEN AS

Utgangspunktet for saken var et spørsmål om leien kommunen betaler for bruk av hallen er i tråd med regelverket om offentlig støtte. Kontrollutvalget bestilte en utredning om dette temaet fra Telemark kommunerevisjon IKS i sitt møte 5.12.2016. Denne ble behandlet i utvalgets møte 6.3.2017, sammen med en orientering fra styreleder i selskapet. Kontrollutvalget oversendte saken og revisjonsrapporten til kommunestyret, med følgende forslag til vedtak:

Rådmannen bes klarlegge om avtalt leiepris i avtale mellom Bamble kommune og Skjærgårdshallen AS er i samsvar med markedspris og/eller kostpris, eller ikke. Rådmannen bes rapportere skriftlig om resultatet til kontrollutvalget senest i løpet av april 2017. Dersom det ikke er samsvar, bes rådmannen umiddelbart iverksette tiltak som bringer forholdet innen rammene for regelverket om offentlig støtte, og rapportere om tiltakene til kontrollutvalget senest i løpet av våren 2017. Rådmannen bes legge ved en tilsvarende vurdering av leieprisen i forbindelse med budsjettet hvert år.

Kommunestyret behandlet saken i sitt møte 11.5.2017. De ga sin tilslutning til kontrollutvalgets forslag til vedtak. I tillegg vedtok kommunestyret å oversende en del spørsmål som ble fremsatt i møtet, som skulle tas med i vurderingen rådmannen skulle gjennomføre.

I stedet for å legge saken frem for kontrollutvalget som vedtatt 11.5.2017, la rådmannen saken direkte frem for kommunestyret 14.12.2017. Følgende ble vedtatt:

Bamble kommunestyre vedtar:

1. *Rådmannens redegjørelse i saken tas til etterretning.*
2. *Leieavtalen mellom Bamble kommune og Skjærgårdshallen AS endres slik at de dokumenterer at betaling for leie ikke er i strid med regler for offentlig støtte.*
3. *Kommunestyret nedsetter en arbeidsgruppe på førstkommende kommunestyremøte med mandat:*
 1. *Vurdere konsekvenser av om selskapet skal tilbakeføres som kommunal virksomhet.*
 2. *Avklare om dagens drift, utleieforhold er i samsvar med regler for offentlig støtte.*

Kontrollutvalget ble i sitt møte 5.2.2018 orientert om at vedtatt arbeidsgruppe skulle utnevnes i neste kommunestyremøte. Kontrollutvalget fikk i sitt møte 22.10.2018 en orientering om opprettelse av arbeidsgruppen. Kontrollutvalget reagerte på at det ikke var satt noen frist for utvalgets arbeid, og ba om at kommunestyret så snart som mulig satte en slik frist. Dette var ikke gjort ved utgangen av 2018. Kontrollutvalget vil følge opp saken Bamble kommunes leieforhold Skjærgårdshallen AS videre i 2019 (frist er satt i 2019).

E. ANDRE SAKER

I løpet av året 2018 har i tillegg følgende saker vært behandlet:

- Kommunens håndtering av skjenkekontroll
- Valg av pensjonsordning i selskaper Bamble
- Bruk av overtid i byggesaksavdelingen
- Årsmelding 2017 Bamble kontrollutvalg
- Revisors egenerklæring om uavhengighet – forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon
- Årsrapport og årsregnskap 2017 Skatteoppkreveren i Bamble kommune
- Økonomisk situasjon pr. 1. tertial 2018
- Orientering om prosess omkring kommunens kjøp og salg av eiendommer
- Forum for Kontroll og Tilsyn – medlemskap
- Utbygging på Eikstrand – Bedehusstranda
- Orientering om situasjonen i barnevernet
- Budsjett for kontroll, tilsyn og revisjon 2019 Bamble
- Overordnet revisjonsstrategi regnskapsrevisjon 2018
- Økonomisk situasjon pr. 2. tertial 2018
- Møte- og arbeidsplan 2019 for Bamble kontrollutvalg
- Orientering om budsjett 2019 Bamble kommune
- Kommunal registrering av psykisk utviklingshemmede og grunnlag for kompensasjon fra staten
- Orientering omkring gjeldende reguleringsplan Langesund sentrum
- Orienteringer fra revisor (i alle møter)
- Referatsaker (i alle møter)
- Eventuelt (i alle møter)

For nærmere informasjon om de enkelte sakene, henvises det til www.temark.no under Bamble kommune for sakspapirer til hvert enkelt møte.

9. KONKLUSJON OG AVSLUTTENDE KOMMENTARER

Kontrollutvalgets årsmelding for 2018 godkjennes av kontrollutvalget og legges frem for kommunestyret til orientering. Kontrollutvalget mener at årsmeldingen gir kommunestyret grunnlag for å følge med på om kontrollutvalget utfører sitt arbeid i tråd med lovverket og kommunestyrets vedtak.

Langesund, 8.4.2018

Bård A. Hoksrud
Leder

Benedikte Muruvik Vonen
Rådgiver